

Asia: VN/1972/2020

Lausuntopyyntö luonnoksesta valtioneuvoston koulutuspoliittiseksi selonteoksi

Lausunnonantajan lausunto

Yleiset selontekoa koskevat kommentit

S

Kommentit lukuun 2. Visio/tavoitetila – koulutus ja tutkimus kohti 2040-lukua

elonteon visio on oikeansuuntainen. Perusperiaatteet koulutuksen tasa-arvosta ja laadusta ovat hyviä. Haasteina siinä tulevat olemaan rahoituksen sekä osaavan ja ammattitaitoisen henkilöstön riittävyys eri puolilla Suomea.

Kommentit lukuun 3.1 Varhaiskasvatus sekä esi- ja perusopetus

Selonteon huomiot ja tavoitteet ovat oikeansuuntaisia. On ensisijaisen tärkeää, että lainsäädäntö ja rahoitusjärjestelmä päivitetään tälle vuosituhannele. Rahoitusjärjestelmän tulee olla sellainen, että se takaa kaikille Suomen kunnille tosiasiallisen mahdollisuuden kasvatuksellisten palveluiden järjestämiseen. Koska Suomen kunnat ovat monilta osin erilaisia, tulisi rahoitusjärjestelmässä mahdollisesti havaittavat ongelmat pystyä oikaisemaan mahdollisimman joustavasti. Edelleen tavoitteena on hyvä, että hankerahoituksesta painopistettä siirrytään perusrahoituksen suuntaan. Varhaiskasvatuksessa tuen kolmiportaisuutta ja tulisi kehittää ja ottaa käyttöön perusopetuksen oppilashuollon tyyllisesti.

Kasvatuksessa ja opetuksessa on hyvä, että kiinnitetään huomioita PISA-tulosten laskuun sekä koulutuksellisen eriarvoisuuden lisääntymiseen niin alueellisesti kuin sukupuolisestikin. Myös laadun kehittäminen edesauttaa koulutuksen tasa-arvoisuutta. Olisi suotavaa, että Korona-ajan hyviä kokemuksia etäopetuksesta hyödynnettäisiin joustavammin perusopetuksessa. Esimerkiksi tukiopetuksen antaminen etäopetuksena lisäisi oppilaiden tasa-arvoa varsinkin sellaisissa kunnissa, joissa monet oppilaat ovat oppilaskuljetusten piirissä. Digitalisaatio-kokeiluja voitaisiin tehdä erilaisten pilottien kautta. Lasten ja nuorten kasvun ja hyvinvoinnin turvaamisessa on ensiarvoisen tärkeää, että pystytään tekemään yhteistyötä perheiden sekä sosiaali- ja terveyspalveluiden kanssa ja kiinnittämään erityistä huomiota kasvatuksellisiin nivelvaiheisiin.

Kommentit lukuun 3.2 Toinen aste

Selonteon tavoitteet ovat oikeansuuntaisia. Toisen asteen koulutusjärjestelmän tulee olla sellainen, että se antaa tasavertaiset mahdollisuudet nuorille jatko-opintoihin ja ammattiin valmistumiselle. Ikäluokkien pienentyessä on valitettava tosiasia, että koulutuksen järjestäjien määrä tulee vähentymään. Tässä yhteydessä olisi kuitenkin huolehdittava siitä, että alle 18-vuotiaiden opiskelu olisi mahdollista suorittaa kodista käsin. Ammatillisen koulutuksen tarjonnan tulee vastata paikallisia ja alueellisia tarpeita. Rahoituksen tulee olla riittävä annetun tehtävän toteuttamiseen.

Oppivelvollisuuden nousun myötä on äärimmäisen tärkeää että yhteistyö perusopetuksen ja toisen asteen välillä tiivistyy edelleen, jotta voidaan luoda toimintamalleja ehkäisemään opintojen keskeytystä ja syrjäytymistä. Tässä yhteydessä tulee kiinnittää erityistä huomiota perusopetukseen, sillä syrjäytyminen ja opiskelumotivaation heikentyminen alkaa jo varhaisessa vaiheessa. Vaikka ammatillisen koulutuksen ja lukiokoulutuksen raja-aitoja madalletaan, tulee huolehtia siitä, että lukiokoulutus antaa laadukkaat mahdollisuudet menestyä tiedeyliopistoissa.

Kommentit lukuun 3.3 Korkeakoulut

-

Kommentit lukuun 3.4 Tiede ja tutkittu tieto

TKI on Itä-Suomen, Keski-Savon ja Varkauden näkökulmasta erittäin tärkeä erityisesti energia- ja metsäteollisuuden näkökulmasta. Yksityisen ja julkisen sektorin osaamisen yhdistäminen tuo tullessaan innovaatioita, joita voidaan hyödyntää taloudellisessa mielessä kasvattamaan Suomen vientituloja.

Kommentit lukuun 3.5 Vapaa sivistystyö

Selonteon yleisessä osassa todetaan eri koulutusmuotojen erillisyys toisistaan sekä toiminnallisuuden että rahoituksen osalta. Tähän halutaan positiivista muutosta. Vapaan sivistystyön osiossa mainitaan Koski-järjestelmä, johon kerättäisiin tutkintoon johtamattoman koulutuksen tuomaa osaamista. Tämä on erinomainen ajatus. Kysymyksen herättää käytännön toteutus. Se lisää valtavasti työmäärää opistojen hallinnossa: kuka merkitsee kurssilaisten suoritteet koski-rekisteriin?

Kommentit lukuun 3.6 Jatkuva oppiminen – työuran aikainen oppiminen

-

Kommentit lukuun 3.7 Opetus-, ohjaus- ja muu henkilöstö

Selonteon linjaukset ovat oikeansuuntaisia. Osaavan ja koulutetun henkilöstön riittävyys on elinehto koulutusjärjestelmälle ja koko Suomen menestykselle. Haasteena tulee olemaan motivoituneiden opiskelijoiden rekrytointi tilanteessa, jossa ikäluokat pienenevät. Opettajakoulutuksessa tulee kiinnittää erityistä huomiota ryhmänhallintataitoihin, positiiviseen kasvatustotteeseen ja sosiaaliseen työotteeseen sekä uusimpien tutkimustulosten viemiseen käytänteisiin. Myös alalle soveltuvuuteen tulee kiinnittää huomiota.

Kommentit lukuun 3.8 Taide- ja kulttuurikasvatus ja -opetus ja taiteen perusopetus

Rahoituksessa taiteen yleinen perusopetus (500 tuntia) on ongelmallinen. Se mahdollistaisi kevyemmän harrastusväylän kuin taiteen laaja perusopetus. Tämän järjestäminen on ongelmallista,

koska sille ei ole kohdistettu selkeästi omaa rahoitusta. Taiteen yleiselle perusopetukselle pitäisi olla samanlainen rahoitusjärjestelmä kuin laajallekin.

Kommentit lukuun 3.9 Opintotuki

-

Kommentit lukuun 3.10 Ruotsinkielisen koulutuksen tilanne, tavoitteet ja toimenpiteet

-

Kommentit lukuun 3.11 Maahanmuuttajataustaisten oppiminen ja oppimispolut

Selonteon linjaukset ovat oikeansuuntaisia. Maahanmuuttajaväestön koulutuksellisen osaamiseen on kiinnitettävä erityistä huomioita, sillä heissä on merkittävä kasvupotentiaali kansantaloudenkin näkökulmasta. Erityistä huomiota kannattaa kiinnittää S2-opetukseen, jonka menestys ratkaisee pitkälti onnistumisen ja motivaation edetä opinnoissa ja ammattiin valmistumisessa.

Kommentit lukuun 4. Koulutus- ja tutkimusjärjestelmän tilannekuva ja keskeiset muutostekijät. Pyydämme tarvittaessa kirjaamaan vain tiiviin yleisen lausunnon luvusta ja yksityiskohtaisesti vain tärkeimmät kommentoitavat tai mahdollisesti puuttuvat asiat

-

Tuunainen Timo
Varkauden kaupunki sivistystoimi